

לב:

עין משפט נר מצווה

יום טוב פרק רביעי ראש השנה

מסורת הש"ס

לה א' ב' מ"י פ"ה מ"ג'
שופר הבלט ט טור
ש"ע א"ה ס' תקל"א ספ"ק
ה' :

ג' ב' מ"י ט טור א"ה
ס' תקל"א:
ל' ד' ה' ו' טור א"ה ס':
ל' ח' ט' י' מ"י ס' הל' י'
ל"ט ב' מ"י ס' הל' י'
ט"ו א"ה ס' תקל"א:
ט"ז מ"י פ"ה מ"ג'
מ"ח ה' ו' ט"ש פ"ה מ"ג'
ס' תקל"א ספ"ק:
מ"א מ' מ"י פ"ה מ"ג'
ספ"ק הל' ד' ט"ש פ"ה
א"ה ס' תקל"א ספ"ק הל':
מ"ב ג' מ"י ט ט"ש פ"ה מ"ג'
ספ"ק ג':
מ"ג מ' מ"י פ"ה מ"ג' ס' הל':
ט"ו א"ה ס' תקל"א:
ט"ז מ"י פ"ה מ"ג' ס' תקל"א:
מ"ד ע' מ"י פ"ה מ"ג' ס' הל':
ד' ט"ש פ"ה מ"ג' ס' תקל"א ספ"ק ה' :

הגהות הגר"א

[א] במשנת המלכות
והתקנות עתה כ"ו ל' ל'
(וב"ה כ"ד פ"ה מ"ג' א"ה):

מוסף רש"י

כל כי האי ריתחא. מ'
יין יולא לנו זה הכנס
מחיה שפוסה חמלק'
ע"מ. ע"מלנו כעל מחנה
הקלן. ע"מלנו ש"מרוז'
[א] אין מעבדין את
ההינדיות מלקוה. אין
כ"ד מחמיקין למעל
מלקוה כיום טוב טע'
ר"ה. דעני למעטני
מלכות (טורוז' ב"ה):

רבינו חננאל

מלכות כגון אם לא
כ"ד חזקה ורוביה שפוסה
אמלק' חמלק' ויבין כ"ה
ויוכו כ"י כ"ש טור
רוח הולך ולא ישוב.
שופר כגון חקני טע'
בנכנה חצוצרות ברטה
וגי'. אבל פורענות לא
עובדי כוכבים אם בא
להוכיח מזכיר. כגון ה'
אלהים בשופר יתקע והלך
במסעות תימן. אין מוכרין
של יחיד אפי' לטובה. כגון
והנה לי אלהי לטובה.
זכרתי לך ברחוק [נסתין].
פקדונות הרי הן כוכבונות.
[כגון] ו'ו' פקד את שרה.
אין דאמי מנה רבים אם
כ"ד לחבוני עם הוכרונות
מכר דברי ר' יוסי. ר'
יהודה אומר אינו מוכיר.
שאר שערים ראשיכם וגו'.
ראשונה שתיים שנה שלש
דברי ר' יוסי. ר' יהודה
אומר שנה שנה שלש
עמה תרועה כגון ותרועת
מלך בו. בתפוצות והקל
שופר הרעיו לפני תרועת
ה'. אומר עם המלכות
ואומר עם השופרות דברי

בשעת נורה המלכות בשנה. ואע"פ שזכרה גזרת המלכות לא עבדין כדמעיקאל אע"ג דחזוין מפקדין מלכות דחיישינן שמא יתור דבר לקלוני ולפירוט היכוסלמי ניהא עמי דמפרש סע שדמו האיביס שנתאספי לתקוע תרועת מלחמה ועמדו עליהם והרגום ולכן תקנו תקיעות וברכות כמוסף כדי מוז דקרו בקריאת שמע ומתפללין וקורין צבורי בנימנסייהו ואינן עסקין כל' כמקוהים ונתורמס:
הא

ריתחא בריש שחא לא מדכרינן זכרון כגון 'זכור כי בשר המה וגו' שופר כגון 'תקעו שופר בגבעה וגו' אבל אם לא לומר מלכות זכרון ושופר שופר פורענות של עובדי כוכבים אומר מלכות כגון 'ה' מלך ירגזו עמים וכגון 'ה' מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו זכרון כגון 'זכור ה' לבני אדם וגו' שופר כגון 'וה' אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן וכתוב 'ה' צבאות יגן עליהם אין מוכרין זכרון של יחיד ואפילו לטובה כגון 'זכרתי ה' ברצון עמך וכגון 'זכרה לי אלהי לטובה' פקדונות הרי הן כוכבונות כגון 'וה' פקד את שרה וכגון 'פקוד פקדתי אחכם דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר 'אינן כוכבונות ולר' יוסי נהי נמי דפקדונות הרי הן כוכבונות ו' פקד את שרה פקדון דיחיד הוא כיון דאתו רבים מינה כרבים דמאי 'שאר שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבאו מלך הכבוד ה' (הוא) זה מלך הכבוד ה' עוזו וגבור ה' גבור מלחמה שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה ראשונה שתיים שנה שלש דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר ראשונה אחת שנה שתיים 'ומרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו כי מלך כל הארץ אלהים שתיים דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אחת ושון 'במלך אלהים על גוים אלהים ישב על כסא קדשו שהיא אחת זכרון שיש בו תרועה כגון 'שבתון זכרון תרועה מקרא קדש 'ואומרה עם הזכרונות ואומרה עם השופרות דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אינו אומרה אלא עם הזכרונות (בלבד) מלכות שיש עמו תרועה כגון 'ה' אלהי עמו ותרועת מלך בו 'ואמרה עם המלכות ואמרה עם השופרות דברי ר' יוסי רבי

יהודה אומר אינו אומרה אלא עם המלכות בלבד תרועה שאין עמה לא לכם אומרה עם השופרות דברי רבי יוסי רבי יהודה אומר אינו אומרה כל עיקר: מתחיל בתורה ומשלים כנביא רבי יוסי אומר אם השלים כתורה יצא: אם השלים דיעבד אין לכתחילה לא והתניא ר' יוסי אומר המשלים בתורה ה' משוכה אימא משלים והא אם השלים קתני דיעבד אין לכתחילה לא הכי קאמר מתחיל בתורה ומשלים כנביא ר' יוסי אומר משלים בתורה ואם השלים כנביא יצא תניא נמי הכי אמר רבי אלעזר רבי יוסי וותיקון היו משלימין אותה בתורה בשלמא זכרונות ושופרות איכא טובא אלא מלכות תלת הוא דהויין ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו 'וידיה כישורון מלך ב' 'מלך לעולם ועד ואנן בעינן עשר וליכא אמר רב הונא ת"ש 'שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד 'מלכות דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אינה מלכות 'יודעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו 'מלכות דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אינה מלכות: **מתני** 'העובר לפני התיבה ביום' של ר"ה השני מתקע ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל: **גמ'** מאי שני שני מתקע משום 'דכרוב עם הדרת מלך אי הכי הלל נמי נימא כשני משום דכרוב עם הדרת מלך אלא מאי שני הלל דבראשון משום 'דורוין מקדימין למצות תקיעה נמי נעביד בראשון משום דורוין מקדימין למצות אמר רבי יוחנן בשעת גזרת המלכות' שנו: מדקאמר בשעת הלל מכלל דבראש השנה 'ליכא הלל מ"ט' אמר רבי אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך ב"ה וביום הכפורים אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה: **מתני** 'שופר של ר"ה אין 'מעבדין עליו את התחום ואין מפקחין עליו את הגל לא עולין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ולא שטיין על פני המים ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר שהוא משום לא תעשה: אבל אם רצה ליתן לחוכו מים או יין יתן 'אין מעבדין את התחום מלתקוע והא אבל מתעסקין עמה עד לעשיהו 'המתעסק לא יצא 'והשומע מן המתעסק לא יצא: **גמ'** מ"ט שופר עשה הוא וי"ט עשה ולא תעשה ואין עשה דרוח את לא תעשה ועשה: ואין עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה כו': השתא דרבנן אמרת ר' דאורייתא מיבעיא 'זו ואין צריך לומר זו קתני: ואין

גמ' דרכים אלו מינה. נהיחא פקידה: רבי יהודה אומר ראשונה אהם שני ששים. מי הוא זה מלך הכבוד לאו ממניינא: זמרו למלכנו. לא קא משיב רבי יהודה הלך אמלכיה אלא על אומה אחת: ושון כמלך אלהים כו'. דלא מינין ישב על כסא קדשו בלשון מלכות: אינו אומרה אלא עם סוכרונות. תרועה לאו לשון שופרות הוא עד דמוכר נאמר כהניא: ומתקיל כמורה ומשלים כנביאים והכמוזים בנימנין: היו משלימין כמורה. דהוה להו ארבע מן המורה שלש במחלה ואחת בסוף: ואין צעין עשר. וארבע מהן מורה דקאמר רבי יוסי משלים כמורה: **מתני** 'העובר לפני התיבה כו' השני מתקיע. המתפלל תפלת מוספין מתקיע: **גמ'** כשנתה גורם המלכות טע'. אריבס גזרו שלא יתקעו וזו ארבעין להם כל שש שעות לקול תפלת שחרית לכך העניינה לתקוע כמקפיד: **מתני** 'שופר של ראש השנה אין מפקחין עליו וכו' ואין צענין עליו אם הפסוס. לילך חוץ לתחום לשמוע תקיעה: ואין חוספין אותו. מפרש בגמרא (וג'). אם למה ליתן לטוב מים כו'. ולא אמרינן קא מתקון מנא: **גמ'** השתא דרבנן אמרם לא. למסור תחומין ופיקוח הגל דליכא למסור אותו דאורייתא אמרת לא: דאורייתא. ויוכיין דליכא למימר שמא יתחוך זמורה ועולה כליין דליכא למימר שמא יתעלם דאורייתא מיבעיא. ויש גמגסו כדכר וגרסה צעני דלא נרסינן לה: ואין

תורה אור השלם

1. וזו היא נאם ארזי י' א"ל לא ביר חזקה וכו' נטויה וכחה שפכה אמלק' עליבם.
2. ויזכר כי בשר הקוד רוח הולך ולא ישוב. תהלים טו ט' ז'.
3. תקעו שופר בגבעה חצוצרה ברחוק דרעיו בית און אחרך בנימין. הושע ה' ח'.
4. י' מלך ירגזו עמים ישב כוכביני טע' א' הארץ תהלים ט' א' י' מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו.
5. תהלים ט' ז' זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
6. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
7. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
8. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
9. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
10. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
11. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
12. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
13. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
14. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
15. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
16. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
17. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
18. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
19. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
20. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
21. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
22. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
23. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.
24. זכר י' לבני אדם את יום ירושלים האמרו ערו ערו ערו דהיוד ביה. תהלים קלו י' ה' עליהם יראה יוצא ככרף חצו וארזי י' בשופר יתקע ויגלך כספודות חומין.

16. דבר אל בני ישראל לאמר בחודש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש: ייקראם כד
17. לא הביט און בעיניך ולא ראה עמל בישראל י' אלהיו עמו ותרועת מלך בו: כמברך כג כא 18. וחודש השביעי באחד לחודש מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו ויום תרועה יהיה לכם: כמברך כג ט א 19. ויהי בישורן מלך בראשון ראשי עב יחיד שבי ישראל: דברים לג ה 20. י' יתקע לעולם וגו' ס' ס' ס' ס' ס' ס' שמע ישראל י' אלהינו י' אחד: דברים י' 22. יודעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים כשניים מנוע על פני הארץ שתנות אין עוד: דברים י' 23. אתה דקראת לעלם כי הוא האלהים אין עוד מלבדו: דברים י' 24. כרב עם הדרת מלך ובאסף אל לבבך לא תתחור ויש: מ"י די כח

ר' יוסי. ר' יהודה אומר אינו אומר אלא עם המלכות בלבד. (מתחיל) בתורה ומשלים כנביא, ר' יוסי אומר אם השלים בתורה יצא. ואקשינן עלה וכו' ר' יוסי אומר המשלים בתורה וראשונה שתיים שנה שלש ותרועת מלכות, ר' יוסי אומר מתחיל בתורה ומשלים בתורה ואם השלים כנביא יצא. תניא נמי הכי ר' אלעזר כו' ר' יוסי אומר וותיקון היו משלימין בתורה. אמר רב הונא תנא שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד מלכות. וכן יודעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים וכן יודעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו. ר' יוסי. ר' יהודה אומר אינה מלכות. וישראל אומרים שירה לפניך ביום הכפורים אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה: **מתני** 'העובר לפני התיבה ביום' של ר"ה השני מתקע ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל: **גמ'** מאי שני שני מתקע משום 'דכרוב עם הדרת מלך אי הכי הלל נמי נימא כשני משום דכרוב עם הדרת מלך אלא מאי שני הלל דבראשון משום 'דורוין מקדימין למצות תקיעה נמי נעביד בראשון משום דורוין מקדימין למצות אמר רבי יוחנן בשעת גזרת המלכות' שנו: מדקאמר בשעת הלל מכלל דבראש השנה 'ליכא הלל מ"ט' אמר רבי אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך ב"ה וביום הכפורים אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה: **מתני** 'שופר של ר"ה אין 'מעבדין עליו את התחום ואין מפקחין עליו את הגל לא עולין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ולא שטיין על פני המים ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר שהוא משום לא תעשה: אבל אם רצה ליתן לחוכו מים או יין יתן 'אין מעבדין את התחום מלתקוע והא אבל מתעסקין עמה עד לעשיהו 'המתעסק לא יצא 'והשומע מן המתעסק לא יצא: **גמ'** מ"ט שופר עשה הוא וי"ט עשה ולא תעשה ואין עשה דרוח את לא תעשה ועשה: ואין עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה כו': השתא דרבנן אמרת ר' דאורייתא מיבעיא 'זו ואין צריך לומר זו קתני: ואין